

Remissvar: Miljöprogram 2030

Sammanfattning

Stockholms stads miljöprogram formulerar stadens strategiska inriktning inom miljö- och klimatområdet och slår fast mål inom sju områden där utmaningarna för Stockholm och påverkan på omvärlden bedöms som störst. Programmet är utgångspunkt för handlingsplaner som konkretiserar genomförandet för att nå målen.

Programmet beskriver vad staden som organisation själv kan göra men innehåller också målsättningar som uppnås tillsammans med andra, exempelvis näringslivet, civilsamhället, akademien och stockholmarna.

Förslaget till miljöprogram utvecklar och skärper inriktningen i tidigare miljöprogram. Ett helt nytt målområde föreslås med "En rättvis och inkluderande omställning", och de tidigare två övergripande klimatmålen slås samman till ett där även klimatutsläppen som uppstår utanför stadens gränser inkluderas. Programmet sträcker sig fram till 2030 och har därmed en längre löptid än tidigare miljöprogram.

Ärendet

Svenska Bostäder har beretts möjlighet att lämna synpunkter på remissversion av Miljöprogram 2030.

Svenska Bostäders synpunkter och förslag

Svenska Bostäder ser fram emot det nya miljöprogrammet och ser positivt på att de globala klimatutsläppen inkluderas på ett tydligt sätt samt att ett nytt målområde som handlar om en rättvis omställning lagts till.

Processen

Bolaget uppskattar att processen för framtagande av förslaget varit inkluderande och att stadens bolag fått möjlighet att medverka i flera arbetsgrupper.

Systemförändringar och rådighet

För att nå miljö- och klimatmålen krävs omställning av samhället. Miljöprogrammet beskriver vikten av invånarnas förändrade beteenden och fokuserar på delaktighet och involvering som primära verktyg för att få detta att ske. Bolaget instämmer i att detta är viktiga verktyg men i praktiken har staden låg rådighet över privatpersoners agerande och privata bolags affärer.

Bolaget vill lyfta fram behovet av systemförändring och föreslår ökat fokus på åtgärder staden har rådighet över för att möjliggöra en omställning. Staden har stor rådighet genom det så kallade kommunala planmonopolet, stora investeringar och lokala regleringar av olika slag. Bolaget föreslår att miljöprogrammet kompletteras med ett tydligt uppdrag att utreda vilka systemförändringar som krävs och hur staden ska använda de medel den har stor rådighet över för att åstadkomma dessa. Exempel på system och modeller som behöver ses över för att främja såväl miljö- och klimatmålen som rättviseperspektivet är prioritering av investeringar och modeller för investeringskalkyler, hur marken används i den befintliga staden och förutsättningar för att främja delade tjänster så att de överlever över tid och kan efterfrågas av alla.

Bolaget vill också lyfta fram vikten av att staden samarbetar med regionen och dess aktörer för att åstadkomma ett funktionellt och effektivt transportsystem där olika transportslag länkas samman. Det skapar goda förutsättningar för ökat kollektivt resande och nyttjande av delade tjänster när stadens invånare vill ta sig mellan olika platser i staden och länet.

Skala

För att åstadkomma en stor förändring på begränsad tid är skala en av de viktigaste parametrarna att ta hänsyn till. Miljöprogrammet lyfter upp många områden och bolaget föreslår att det förtydligas vilka de viktigaste åtgärdsområdena är (dvs. de som bidrar mest till måluppfyllnad och önskad förändring). Som exempel nämns nybyggnation vid ett flertal tillfällen men ombyggnad, renovering och underhåll av befintligt bestånd omnämns

knappt. Bolagets bedömning är att dessa aktiviteter står för två till tre gånger så stora utsläpp av växthusgaser per år jämfört med nybyggnation och föreslår att detta avspeglas i texten.

Inköp

Miljöprogrammet lägger stort fokus på inköp och upphandling för att styra utvecklingen åt rätt håll. Bolaget håller med om att det är en viktig pusselbit och vill framhålla att det är önskvärt att staden samordnar utvecklingen och skärpningen av krav då det som enskilt bolag ofta är kostnadsdrivande att gå först. Det ökar också igenkänning och trygghet på leverantörsmarknaden om alla förvaltningar och bolag ställer kraven på liknande sätt och går i samma takt.

Programmet lyfter utbildning av medarbetare kopplat till avtalsuppföljning. Bolaget vill komplettera detta med att tydlig prioritering av resurser för att möjliggöra uppföljning är avgörande för att säkerställa att staden får det som handlats upp, enbart utbildning räcker inte.

Målkonflikter

Bolaget ser positivt på att programmet lyfter vikten av samarbete mellan stadens olika verksamheter, detta kommer att bli än mer viktigt framöver för att hantera målkonflikter. Bolaget lyfter några områden som kan medföra målkonflikter nedan.

På sidan 34 står att "Vid bygg, anläggnings- eller markarbete ska befintliga träd alltid skyddas enligt framtagna svensk standard för arbete vid träd". Det är inte alltid möjligt att skydda befintliga träd, dessa kan t.ex. stå för nära schakter och behöva fällas. Bolaget vill även påtala att dokumentet som hänvisas till benämns fel, det ska vara "Standard för skyddande av träd vid byggnation 2.0".

På sidan 35 lyfts att möjligheten att återställa eller skapa våtmarker ska beaktas vid nybyggnation. Bolaget önskar tydliggöra att möjligheten att skapa våtmark inom kvartersmark är mycket begränsad till följd av platsbrist. Till detta kommer att Plan och Bygglagen ställer krav på att vattennivåer inte får överskrida 20 cm för att förebygga drunkningsrisk. Bolaget ser dock positivt på om våtmarker kan iordningsställas på angränsande ytor på parkmark.

Bolaget vill poängtera att naturvärdesinventering (sidan 35) bör göras så tidigt som möjligt, innan markanvisning, för att identifiera höga naturvärden och avgöra om det är lämpligt att bygga i ett område. Detta för att undvika förgävesprojektering och hushålla med stadens och bolagens pengar.

Bolaget föreslår att målområde 4 "Ett klimatanpassat Stockholm" kompletteras med ett resonemang kring den målkonflikt som uppstår mellan förtätning, ianspråktagande av grönområden, mer hårdgjorda ytor och klimatanpassning (sidan 40).

Bolaget vill också lyfta vikten av att stadens krav och myndighetsutövning i exploateringsprojekt driver mot önskad utveckling och inte skapar målkonflikter. Som exempel kan nämnas att i nuläget står det i standardtexten i markanvisningar att underjordiska garage ska byggas. Detta driver klimatutsläpp samtidigt som tillskapande av fler parkeringsplatser sannolikt inte bidrar till att minska biltrafiken.

Arbetsätt för att nå målen

I programmet beskrivs viktiga framgångsfaktorer:

- Samverkan
- Inköp
- Kommunikation och påverkan
- Innovation, digitalisering och lärande

Bolaget instämmer i att dessa är viktiga och vill komplettera med två avgörande framgångsfaktorer – ledarskap och förändringsledning. Att förändra beteenden är svårt och många förändringsprojekt misslyckas. Motståndet i stadens egen verksamhet att i praktiken genomföra stora förändringar av prioriteringar och arbetsätt bör inte underskattas. Bolaget föreslår kompetensutveckling av stadens ledare inom området förändringsledning. Modiga ledare som sätter miljö- och klimatmål lika högt på agendan som finansiella mål är nödvändigt för att åstadkomma önskad förändring. Bolaget föreslår att staden upprättar en struktur där samtliga förvaltnings- och bolagschefer får personliga och konkreta mål kring vad deras verksamheter ska bidra med. På så sätt främjas ett kraftfullt ledarskap som driver mot miljöprogrammets mål.

Indikatorer (Bilaga 2)

Målområde 4 Ett klimatanpassat Stockholm: Hur ska krontäckningsgraden beräknas? Är det per fastighet eller ett större område? Bolaget ser att det inte är möjligt att klara detta på samtliga gårdar, t.ex. bjälklagsgårdar med begränsad bärighet och kulturfastigheter med specifika krav.

Målområde 5 Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm: Bolaget föreslår att indikatorn "Elproduktion baserad på solenergi" kompletteras med en indikator som mäter installerad effekt för att få ett mer precist mått på kapaciteten. Väderförhållanden, produktionsbortfall under sommartid och idrifttaganden sent under året påverkar utfallet för elproduktionen.

Bolaget önskar generellt lyfta vikten av att exakta definitioner av indikatorerna tas fram så snart som möjligt i samråd med stadens bolag.

AB SVENSKA BOSTÄDER

Stefan Sandberg
VD